

NOTAT

Til: Kvalitetsutvalget

Fra: Johan Børre Melsom (borre.melsom@toh.hist.no / 91192706)

Dato: 04.03.2004

Tidligere dokumenter:

<i>Ref</i>	<i>Hva</i>
dok 1	STUDIEEVALUERING. Systemvurderinger og organisering av studieevalueringsprosjektet (utlevert 16.12.20023)
Notat 1	Studieevaluering – et prøveprosjekt (diskusjonsutgave 3) (09.02.04)
Notat 2	Studieevaluering – et prøveprosjekt (12.02.04 – til høgskoledirektør)
Dok 2	HS-sak 12/2004 Kvalitetssystemet ved HiST

Sak: Studieevaluering – et prøveprosjekt – begrepsapparat og spørreskjema

Notatets formål

Notatets formål er å utdype og operasjonalisere begrepsapparatet som skal måles i prøveprosjektet.

Saken fram til nå

På grunnlag av utredningsnotat (Notat 1) ble prøveprosjektet diskutert i Kvalitetsutvalgets møte 11.02.04 med følgende konklusjon (se også referat <http://www.hist.no/intern/kvalitet/>):

- Prøveprosjektet gjennomføres i henhold til tidsplanen
- Man gjør et utvalg av fag som blir gjenstand for evaluering
- Foreleser blir evaluert
- Rapporteringen fra fagnivå går til dekan, som sammenslutter opplysningene til en rapport
- Undersøkelsen gjennomføres sentralt med nær kontakt med avdelingene.

Saken ble videreført til Høgskoledirektøren (Notat 2) og fremmet for Høgskolestyret som del av sak 12/2004 (se dok 2). Høgskolestyret sluttet seg til forslag til vedtak angående dette prøveprosjektet.

Begrepsapparatet

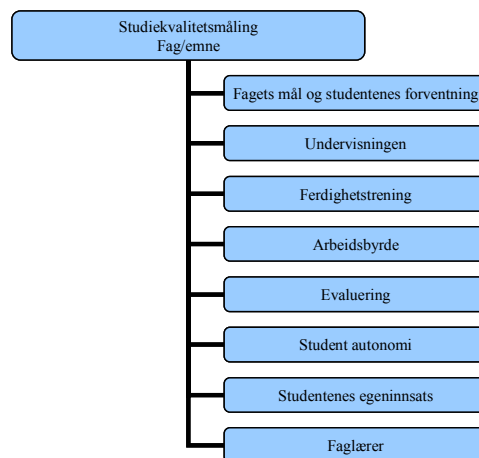
Skal en måle studentenes oppfatning og holdninger angående fag/emner er det nødvendig å fastsette og utdype begrepene som ønskes målt. Fra tidligere notat (Notat 1) angis følgende:

De kjerneverdier som fokuseres er undervisningen (organiseringen, profesjonaliteten, og lignende), mål og forventninger, ferdighetstreningen, arbeidsbyrden og vurderingsformene.

Professor Vidar Gynnild (UNIPED) liste av kjerneverdier er god undervisning, klare mål, ferdighetstrening, arbeidsbyrde, adekvat evaluering og grad av studentautonomi. I tillegg anbefaler prof. Gynnild at foreleser/fagansvarlig gis mulighet til å føye til egne spørsmål.

Det er to områder som er fraværende i disse lister. Bør oppfatning om foreleser/fagansvarlig sine faglige og pedagogiske kunnskaper, ferdigheter og evner måles? Hva med studentenes egeninnsats?

En hovedmodell over begrepene som skal måles studentenes oppfatning og holdninger om, vil derfor være:

Det er naturlig å nærmere beskrive innholdet i disse hovedbegrep. Min beskrivelse bygger på Norges Handelshøyskole (NHH) sin inndeling og praksis, UNIPED sin fagevaluering (se http://web.plu.ntnu.no/uniped/studjournal/hovedside.asp?genside_id=0), rapport fra Styringsgruppen for Kvalitetssystem ved HiST (september 2003), noen innspill fra deler av HiST og egen erfaring

Fagets mål og studentenes forventning:

Begrepet fagets mål dreier seg om studentene har oppfattet fagets mål og om målene er klart kommunisert. I tillegg kan forventning til og hos studentene måles. I tillegg kan det måles om studentene synes faget er en naturlig og nyttig del av studiet.

Undervisning / læringsformer:

Å måle om studentene opplever god undervisning er vanskelig, særlig hvis dette skal skilles fra oppfatning av faglærers innsats og kvalifikasjoner. De faktorer som påvirker studentenes oppfatning av undervisningen, og som ikke er knyttet til faglærer/foreleser, er organiseringen av undervisning, undervisnings- og læringsform, framdrift, vektlegging av de enkelte tema, pensum, støttefunksjoner, profesjonaliteten etc.

Ferdighetstrening:

HiST har fag/emner med både stort og lite innslag av ferdighetstrening – naturlig bør det derfor måles om mengden oppleves rett, og om den er riktig tilrettelagt. Er ferdighetstreningen forankret i faget teori, og er framdriften samstemt? En annen dimensjon er om studentene føler at deres praktiske ferdigheter, analytiske evner og lignende – deres personlige egenskaper - har forbedret seg gjennom dette faget/emnet.

Arbeidsbyrde:

Er arbeidsbyrden i faget for liten eller for stor? Er antall sider som skal leses for stort? Føler studentene at tiden ikke strekker til? Går dette ut over læringen/dybdeforståelsen?

Vurdering (evaluering av studenten):

Kvalitetsreformen legger stor vekt på tilbakemeldinger til studentene og alternative vurderingsformer som virkemidler for læring og kvalitetsforbedring. Er vurderingsformene og gjennomføring av disse riktig?

Studentautonomi:

Et mål i høyere utdanning er at studentene skal både gis mulighet til samt selv kunne ta ansvar for sin studiesituasjon. De skal kunne tilpasse studiesituasjonen til sitt behov for tilpassede studieløp. Hvis fagets aktivitet er stor og/eller detaljregulert kan det bli vanskelig for den enkelte student å tilpasse seg. Er behovet for individuell frihet og muligheten for å påvirke egen studiesituasjon tilstede? Hva betyr dette for studentens læring?

Studentenes egeninnsats:

Studentens oppfatning av sin egeninnsats er interessant å måle. Er kravet til egeninnsats rimelig og fornuftig? Gir undervisningsopplegget rom for nødvendig egeninnsats? Hvor mye jobber egentlig studenten med faget? Hvilken betydning har egeninnsatsen for læringen?

Faglærer:

Skal oppfatninger av faglærer måles, gjøres det mest naturlig ved å måle oppfatninger om faglærers faglige og pedagogiske kompetanse og innsats. Faglærers evne til å forklare vanskelige emner, til å gjøre faget interessant, til å motivere, til å kommunisere med studentene, til å ha forståelse for studentenes situasjon, faglærers endringsevne og villighet – en mengde spørsmål kan stilles om studentenes oppfatning av faglærers pedagogiske evner og innsats. I tillegg kan spørsmål som handler om faglærers faglige dyktighet og forberedelse stilles.

Hvilken hovedutforming bør spørreskjemaet ha?

Det er naturlig å ha et todelt skjema hvor første del er en standardisert del mens andre del er bestemt av faglærer, slik at skjemaet også ivaretar spesielle momenter angående de enkelte fag/emne. Standard del gir mulighet til å akkumulere og sammenlikne resultatene.

En interessant aspekt er om spørreskjemaet skal inneholde åpne spørsmål – spørsmål hvor studenten kan gi sin kommentar til faget. Det kan komme fram momenter som er nyttige for faglærer å lese, og som det ellers er vanskelig å måle. Derimot vil noen studenter bruke denne anledning til å komme med sur kritikk og personangrep. Generelt bør det gis anledning til åpne svar - det er mer et spørsmål om hvem svarene er nyttige for og dermed hvem svarene skal være tilgjengelige for.

Spørreskjemaet kan fort bli for stort. Vi må ta i betraktning at en student må fylle ut et skjema for hvert fag/emne hun/han deltar i. Det er rimelig å begrense skjemaet til en til to A4-sider. Da vil det være plass til ca. 20 – 25 standardspørsmål (inkludert åpne spørsmål) og 0 - 5 spørsmål fra faglærer.

Måleskala

Hvilke måleskala er det naturlig å bruke? Hvordan skal spørsmålstekstene prinsipielt utformes?

De fleste spørsmål vil dreie seg om studentenes oppfatning og holdning. Ved denne type måling er semantisk differensial skala (SD) eller Likert-skala anerkjente måleskalaer.

<i>Eksempel på Semantisk differensial skala (SD):</i>			
Hvor godt forklarer faglærer vanskelige tema?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt

<i>Eksempel på Likert skala :</i>					
Faglærer forklarer vanskelige tema meget godt?	Helt uenig	Delvis uenig	Vet ikke	Delvis enig	Helt enig
	☐	☐	☐	☐	☐

Måles en rekke egenskaper om holdning og oppfatning etter samme skala, gir dette ved å kode svarene numerisk fortløpende samt ved å ta hensyn til negativ/positiv retning, en mulighet til å beregne en total poeng-verdi – en score-verdi.

Det vil også være behov for å bruke skalaene forholdstall, nominal og ordinal.

<i>Eksempel på forholdstall skala:</i>	
Hvor mange timer i uke bruker du på faget?	_____ timer

<i>Eksempel på nominal skala</i>			
Ønsker du å delta i fagets frivillige seminar?	☐ Ja	☐ Nei	☐ Vet ikke

<i>Eksempel på ordinal skala:</i>					
Hvor mange av dine forventninger ble tilfredstilt?	Alle ☐	De fleste ☐	Noen ☐	Få ☐	Ingen ☐

Mulige spørsmål

Dette kapittel inneholder en rekke eksempler på spørsmål som kan stilles om de forskjellige begrep som ønskes målt. Alle eksempler på spørsmål som skal måle holdning eller oppfatning er formet etter semantisk differensial skala, men kan selvsagt omformes til spørsmål med Likert-skala.

<i>A: Fagets mål og studentenes forventning (med fag menes det fag / emne / sett av emner /aktivitet som en eller flere fagpersoner er ansvarlig for)</i>				
A1	Hvor fornøyd er du totalt sett med dette faget?	Veldig lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
A2	Hvor godt ble fagets læringsmål kommunisert til deg?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
A3	Hvordan vurderer du mengden læringsmål i faget?	Alt for få	1--2--3--4--5--6--7	Alt for mange
A4	Hva synes du om det faglige nivået til læringsmålene?	For lavt	1--2--3--4--5--6--7	For høyt
A5	Ble forventningene til deg som student godt formidlet?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
A6	Hvor godt stemmer dine forventninger til faget overens med de krav faget stiller til deg?	Veldig lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
A7	Hvor godt er dine forventninger til faget innfridd?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Med godt
A8	Hvor godt passer faget inn i ditt studieopplegg?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Med godt
A9	Hvor nyttig synes du faget er som del av ditt studium?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget mye

<i>B: Undervisningen (de faglige aktivitetene faget inneholder):</i>				
B1	Hvor godt synes du undervisningen i faget er organisert?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
B2	Er fagets undervisningsformer (forelesning, veiledning, gruppearbeid, øvinger, etc.) gode?	Veldig dårlige	1--2--3--4--5--6--7	Meget gode
B3	Mener du at faget totalt sett tar opp de rette faglige tema?	Ikke i det hele tatt	1--2--3--4--5--6--7	Midt i blinken
B4	Er framdriften i faget god?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget god
B5	Er undervisningstiden riktig fordelt mellom de enkelte faglige tema?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
B6	Fungerer støttefunksjonene rundt undervisningen godt?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
B7	Totalt sett – synes du at undervisningen i faget er organisert og tilrettelagt slik at din læring blir mest mulig effektiv?	Ikke i det hele tatt	1--2--3--4--5--6--7	Midt i blinken
B8				
B9				

<i>C Ferdighetstrening (praksis, laboratoriearbeid, øvinger, oppgaver, etc.):</i>				
C1	Bidro ferdighetstreningen til din faglige læring?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye
C2	Er mengden ferdighetstrening i faget riktig?	Alt for liten	1--2--3--4--5--6--7	Alt for mye
C3	Var ferdighetstreningen og teorilæringen godt samordnet?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
C4	Var vekslingen mellom ferdighetstrening og teorilæringen god ?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget god
C5	Hvor mye bidro ferdighetstreningen til utvikling av dine personlige egenskaper (dine muntlige eller skriftlige kommunikasjonssevner, samarbeidsevner, analytiske evner, etc.)	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye
C6				
C7				

<i>D: Arbeidsbyrde:</i>				
D1	Hvor stor er den totale arbeidsbyrde i faget?	Alt for liten	1--2--3--4--5--6--7	Alt for mye
D2	Var antall sider som skal leses passe?	Alt for liten	1--2--3--4--5--6--7	Alt for stor
D3	Var den tilrettelagte /timefestede arbeidsbyrde riktig?	Alt for liten	1--2--3--4--5--6--7	Alt for stor
D4	Hvordan var behovet for egeninnsats?	Alt for stor	1--2--3--4--5--6--7	Kunne vært mye større
D5	Hvilke endringer i arbeidsbyrden tror du vil påvirke din læring i dette faget positivt? (Kryss av i hver kategori!)	Mengde teori- "undervisning" ☐ Øke	☐ Minske	☐ Uendret
		Mengde ferdighetstrening ☐ Øke	☐ Minske	☐ Uendret
		Mengde egeninnsats ☐ Øke	☐ Minske	☐ Uendret
D6				
D7				

<i>E Vurdering (det å evaluere studenten/ hvordan karakter fastsettes):</i>				
E1	Hvor god synes du totalt sett vurderingsformene i faget er?	Meget dårlige	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
E2	Hvor mye bidrar fagets vurderingsformer til læringen?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye
E3	Fagets vurderingsformer gir meg den nødvendige tilbakemelding?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
E4	Vurderingsformene gir meg mulighet til å vise fram det jeg har lært og forstått?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
E5	Fagets vurderingsformer stemmer godt overens med de læringsformer faget inneholder?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
E6	Støtter veiledning etc. i faget opp under vurderingsformene	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt

<i>F Studentautonomi:</i>				
F1	Hvor lett/vint var det å tilpasse deltakelse i faget til din hverdag?	Veldig vanskelig	1--2--3--4--5--6--7	Meget enkelt
F2	Tror du faget kunne tas hvis du hadde behov for en individuell studieplan som var mye forskjellig fra den "vanlige"?	Meget vanskelig	1--2--3--4--5--6--7	Meget enkelt
F3	Ville du ha lært mer og/eller bedre hvis du hadde større frihet til å ha din egen individuelle framdrift i faget?	I liten grad	1--2--3--4--5--6--7	I stor grad
F4	Var informasjon, dokumenter, etc. knyttet til de fortløpende aktivitetene i faget lett tilgjengelig?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
F5				
F6				

<i>G Studentenes egeninnsats:</i>						
G1	Hvor mange timer i gjennomsnitt pr. uke jobber du totalt med dette faget?	_____ timer				
G2	I hvor stor grad har du deltatt i undervisningen, ferdighetstreningen, etc. i dette faget?	I svært liten grad ☐	I liten grad ☐	Vet ikke ☐	Til en viss grad ☐	I stor grad ☐
G3	Krever dette faget mer eller mindre egeninnsats enn tilsvarende andre fag?	Mye mindre	1--2--3--4--5--6--7	Mye mer		
G4	I hvilken grad har du møtt forberedt til fagets aktiviteter?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra		
G5	I hvilken grad bearbeider du stoffet i ettertid (for eksempel etter forelesning)?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye		

<i>H Faglærer (studentens oppfatninger og holdninger om faglærer):</i>				
H1	Hva synes du om faglærers faglige kunnskaper?	Veldig dårlige	1--2--3--4--5--6--7	Meget gode
H2	Hvor godt er faglærer forberedt til de enkelte aktiviteter i faget?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
H3	Hvor god er faglærer til å formidle sin faglige kunnskap?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H4	Hvor godt klarer faglærer å formidle vanskelige tema?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
H5	Hvor åpne er faglærer for respons og innspill fra studentene?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H6	Hvor god er faglærer til å stille og svare på spørsmål?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H7	Hvor stor forståelse har faglærer for din situasjon?	Veldig liten	1--2--3--4--5--6--7	Meget stor
H8	Hvor godt klarer faglærer å inspirere og motivere studentene?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H9	Hvordan opplever du at faglærer er tilgjengelig?	Alt for lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H10	Hvis det er flere faglærere/forelesere/veiledere i faget, opplever du stor forskjell på dem?	Meget stor forskjell	1--2--3--4--5--6--7	Ingen forskjell
H11	Er faglærer en god veileder?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Veldig god

<i>I Åpent spørsmål:</i>		
I1	Din kommentar til faget:	

J Spørsmål fra faglærer (type spørsmål som kan formuleres)						
J1		Dårlig 1--2--3--4--5--6--7			Godt	
J2		Helt uenig	Delvis uenig	Vet ikke	Delvis enig	Helt enig
J3		☐	☐	☐	☐	☐
J4		<u> </u> antall				
J5	 (ikke rangerbare alternativer)	☐ Alt 1		☐ Alt 2	 ☐ Alt n	
J6	 (rangerbare alternativer)	☐ Alt 1		☐ Alt 2	☐ Alt n	
J7	Hva mener du om					

Eksempel på et spørreskjema

<logo>	Prøveprosjekt - Studieevaluering av fag våren 2004	Avdeling: AAA	Programområde: PPPPP	Fag/Emne: FFFF
Denne fagevalueringen er ett ledd i høskolens kvalitetsforbedring – vårt mål er at dine svar skal bedra til en bedre utdanning både for deg og dine medstudenter. Undersøkelsen er anonym. Vi takker for den innsats du gjør gjennom å besvare disse størsmaal! !!!!!! Her bør "Begrepsforklaringer og veiledning for utfylling" skrives!!!!!!				
A2	Hvor godt ble fagets læringsmål kommunisert til deg?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
A4	Hva synes du om det faglige nivået til læringsmålene?	For lavt	1--2--3--4--5--6--7	For høyt
A5	Ble forventningene til deg som student godt formidlet?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
B1	Hvor godt synes du undervisningen i faget er organisert?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
B2	Er de undervisningsformer (forelesning, veiledning, gruppearbeid, etc.) som faget har gode?	Veldig dårlige	1--2--3--4--5--6--7	Meget gode
B5	Er undervisningstiden riktig fordelt mellom de enkelte faglige tema?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
C1	Bidro ferdighetstreningen til din faglige læring?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye
C3	Var ferdighetstreningen og teorilæringen godt samordnet?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
C5	Hvor mye bidro ferdighetstreningen til utvikling av dine personlige egenskaper (muntlige eller skriftlige kommunikasjonsevner, samarbeidsevner, analytiske evner, etc.)	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye
D2	Var antall sider som skal leses passe?	Alt for liten	1--2--3--4--5--6--7	Alt for stor
D5	Hvilke endringer i arbeidsbyrden tror du vil påvirke din læring positivt? (Kryss av i hver kategori!)	Mengde teori-"undervisning"	☐ Øke ☐ Minske ☐ Uendret	
		Mengde ferdighetstrening	☐ Øke ☐ Minske ☐ Uendret	
		Mengde egeninnsats	☐ Øke ☐ Minske ☐ Uendret	
E2	Hvor mye bidrar fagets vurderingsformer til læringen?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Veldig mye
E3	Fagets vurderingsformer gir meg den nødvendige tilbakemelding?	Meget dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
E4	Vurderingsformene gir meg mulighet til å vise fram det jeg har lært og forstått?	Meget dårlig	1—2—3—4—5—6—7	Meget godt

F1	Hvor lett/vint var det å tilpasse deltakelse i faget til din hverdag?	Veldig vanskelig	1--2--3--4--5--6--7	Meget enkelt
F2	Tror du faget kunne tas hvis du hadde en individuell studieplan som var mye forskjellig fra den "vanlige"?	Meget vanskelig	1--2--3--4--5--6--7	Meget enkelt
F3	Ville du ha lært mer og/eller bedre hvis du hadde større frihet til å ha din egen individuelle framdrift i faget?	I liten grad	1--2--3--4--5--6--7	I stor grad
G1	Hvor mange timer i gjennomsnitt pr. uke jobber du totalt med dette faget ?	_____ timer		
G3	Krever dette faget mer eller mindre egeninnsats enn tilsvarende andre fag?	Mye mindre	1--2--3--4--5--6--7	Mye mer
G4	I hvilken grad har du møtt forberedt til fagets aktiviteter?	Meget lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H1	Hva synes du om faglærers faglige kunnskaper?	Veldig dårlige	1--2--3--4--5--6--7	Meget gode
H2	Hvor godt er faglærer forberedt til de enkelte aktiviteter i faget?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget godt
H3	Hvor god er faglærer til å formidle sin faglige kunnskap?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H5	Hvor åpne er faglærer for respons og innspill fra studentene?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H8	Hvor godt klarer faglærer å inspirere og motivere studentene?	Veldig dårlig	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
H9	Hvordan opplever du at faglærer er tilgjengelig?	Alt for lite	1--2--3--4--5--6--7	Meget bra
I1	Din kommentar til faget:			
Spørsmål fra faglærer				
.....				

Tusen takk!

Hva bør Kvalitetsutvalget ta stilling til?

Angående begrepene og spørsmålene er det viktig at Kvalitetsutvalget drøfter og evt. bestemmer følgende:

- Inneholder ”mulige spørsmål” de alternative spørsmål som ønskes vurdert (uttømmende)?
- Er riktig måleskala brukt i de enkelte spørsmål? Evt. hvilken skala bør brukes?
- Er spørsmålstekstene og begrepene i dem klare og utvetydige?
- Hvor stort bør spørreskjemaet være (antall spørsmål i standard del og i fagspesifikk del)?
- Hvilket utvalg fra ”mulige spørsmål” skal standard del i spørreskjemaet inneholde?

Det videre arbeidet

Det videre nære arbeidet vil være todelt – ett sentralt arbeid og et lokalt arbeid ved hver avdeling:

Hva	Ansvar	
	Sentralt	Lokalt (hver avd.)
Standard del av spørreskjema ferdigstilles	*	
Oppnevning av kontaktperson ved hver deltakende avdeling		*
Utvalg av de fag som skal være med i undersøkelsen		*
Utarbeidelse av de fagspesifikke spørsmål		*
Ferdigstilling av spørreskjema mot de enkelte fag	*	
Start av informasjonsarbeid mot studenter og ansatte i HiST	*	
Klargjøring av teknisk apparat (websystem etc.)	*	
Nærmere utredning av den tekniske gjennomføring	*	
Utredning av beregningsbehov, rapporteringslinjer og rapporteringsinnhold	*	

(notat slutt)